

Handleiding kaartspel 'Plan voor je woning'

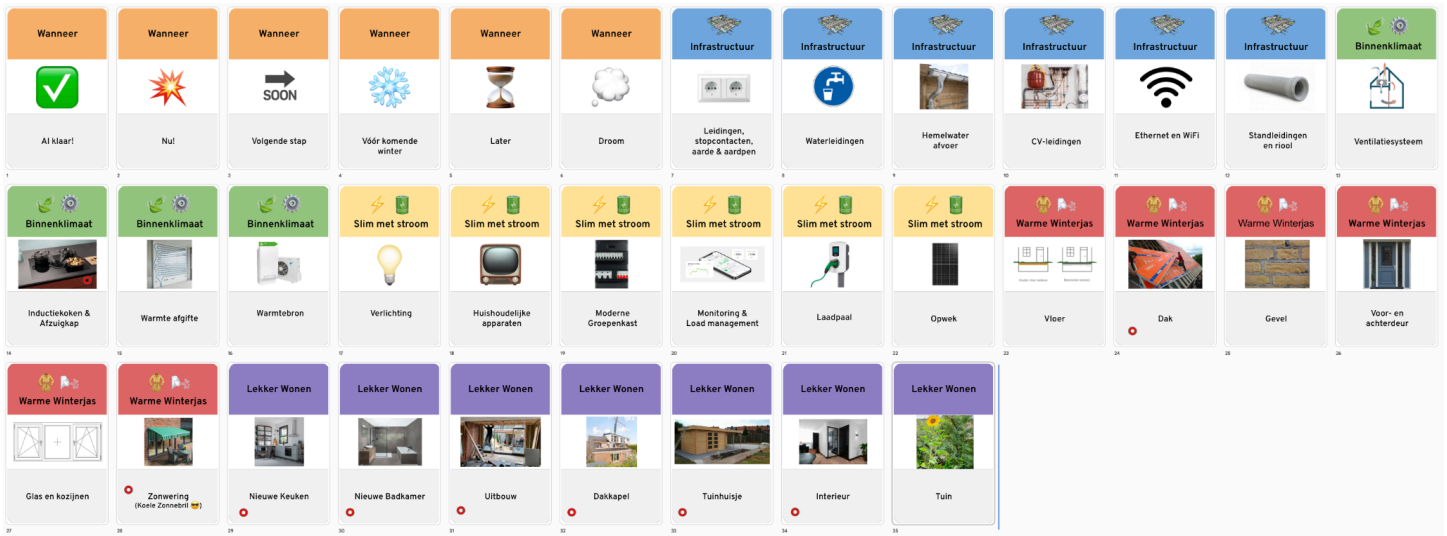
Er komt veel kijken bij het maken van een plan. Dit kan voor bewoners overweldigend zijn. Het visualiseren van de onderdelen en stappen van een plan kan bewoners helpen bij het behapbaar maken van dit proces. Daarom is het kaartspel 'plan voor je woning' gemaakt. Het is een hulpmiddel om alles wat bewoners geleerd hebben over hun woning een plekje te geven. Aan de hand van dit spel worden bewoners uitgedaagd een reis door hun huis, woonwensen en financiële mogelijkheden te maken. In dit document lees je een handleiding voor het gebruik van dit kaartspel.

Inhoudsopgave

Inhoud van het spel	2
Spelregels	2
Regel 1: Er zijn geen regels	2
Regel 2: Begin zo vaak opnieuw als je wilt	2
Regel 3: Het is jouw spel, maar speel het niet alleen	2
Categorieën kaartjes	3
1. Tijd	3
2. Lekker wonen	3
3. Warme Winterjas	4
4. Binnenklimaat	5
5. Infrastructuur	6
6. Slim met duurzame energie	7
Bundeling en volgorde van de kaartjes	7
Bundeling van maatregelen	7
Volgorde	8

Inhoud van het spel

Het spel bestaat uit 35 kaartjes, onderverdeeld in 6 categorieën: tijd, infrastructuur, binnenklimaat, slim met stroom, warme winterjas, en lekker wonen.

Spelregels

Regel 1: Er zijn geen regels

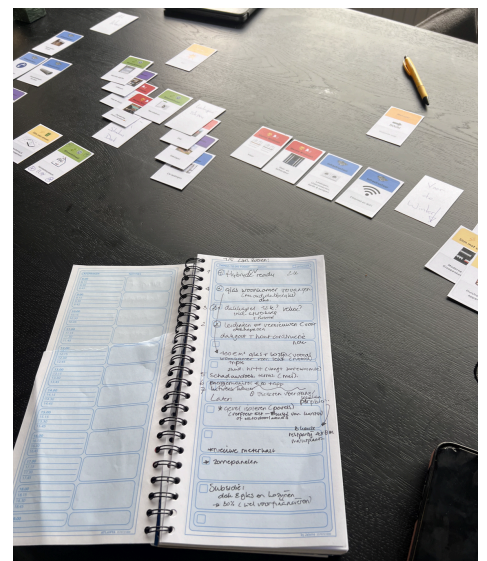
Het ordenen van je gedachten, krabbels op papier, een ezelsoor bij een belangrijke kaart... Jij bepaalt de regels voor het maken van jouw plan. Gebruik de kaartjes om na te denken over hoe jij denkt om te gaan met het aspect dat op een kaartje staat.

Regel 2: Begin zo vaak opnieuw als je wilt

Fouten maken op papier kost niks, een net gestuct plafond er uit halen voor een vergeten ventilatiekanaal is peperduur. Gebruik de flexibiliteit van het schuiven met stapeltjes en je fotocamera om opnieuw te beginnen als je vastloopt of tot nieuwe inzichten gekomen bent.

Regel 3: Het is jouw spel, maar speel het niet alleen

We spelen het spel om je op weg te helpen met jouw plan. Gebruik de aanwezige kennis, expertise en ervaring om je heen. En vergeet het spel ook niet thuis met je gezinsleden te spelen. Een breed gedragen plan heeft veel meer kans van slagen dan een verhaal dat alleen in jouw hoofd leeft.

Categorieën kaartjes

De speelkaarten zijn verdeeld over 6 categorieën. De eerste categorie gaat over tijd, categorie 2 t/m 6 gaan over de belangrijkste thema's waar je rekening mee kan houden in het maken van je plan.

Niet elk kaartje hoeft exact bij jouw situatie te passen. Het is goed mogelijk dat je een stapeltje 'niet van toepassing voor mij' overhoudt. Misschien helpen deze kaartjes je dan wel om een ander onderwerp, waar toevallig geen kaartje van is, te noteren. Voor de zekerheid zitten er daarom ook blanco kaartjes in het spel.

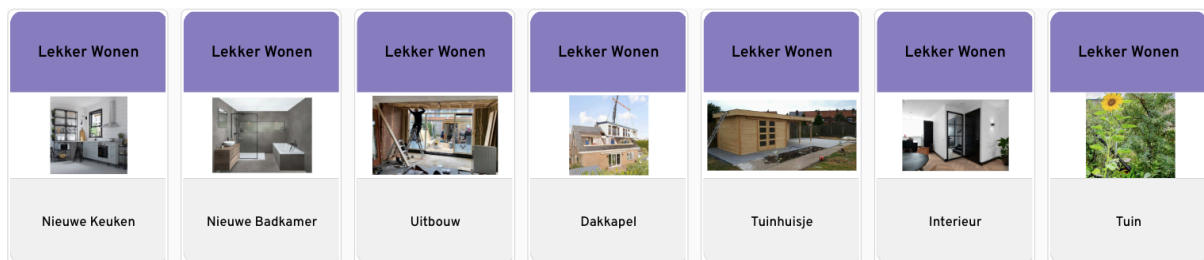
Om de denkspeer aan te zetten hebben we bij categorie 2 t/m 6 wat aandachtspunten neergezet. We claimen op geen enkele manier compleet te zijn en hebben wat punten benoemd die we in de adviespraktijk vaak tegenkomen. Het is voor je eigen plan fijn om aandachtspunten toe te voegen voor jouw situatie.

1. Tijd

Niet alles van je plan hoeft en kan tegelijk. Tijd kan je helpen bij het ordenen van je plan. De 6 verschillende kaartjes in de categorie 'tijd' helpen je nadenken over wanneer je met iets aan de slag wilt gaan. Leg de kaartjes in chronologische volgorde voor je op tafel, en de komende paar jaar ontvouwen zich voor je. En kijk eens naar het kaartje 'al klaar': vermoedelijk heb je al meer gedaan dan je van tevoren dacht.

2. Lekker wonen

Iedereen heeft altijd woonwensen. Of het nu gaat om een nieuwe keuken, een vloer of het aanpassen van de zolder: er zijn altijd plannen op de lange termijn waar mensen in hun woning mee aan de slag willen. Het op een rijtje zetten van deze woonwensen helpt bij het ordenen van maatregelen die je wilt gaan uitvoeren. Alles hangt namelijk samen. En hoe fijn is het niet als je bij het aanpakken van een ruimte alvast rekening kunt houden met verbeteringen waar toekomstige projecten voordeel bij hebben? Denk bijvoorbeeld aan het aanleggen van ventilatiekanalen die achter een verlaagd plafond weggewerkt kunnen worden.

Aandachtspunten bij "Nieuwe Keuken"

- Samenhang met de meterkast vastleggen (hoeveel nieuwe groepen)
- Lengte tapwaterleiding naar warmteopwekker in kaart brengen
- Tapwater (quooker / close in) verkennen
- Vaatwasser mogelijk hotfill aansluiten?
- Inductie koken, 2 x 16A of 3 fasen toestel
- Afzuigkap (afvoer naar buitenlucht (voorkeur) of recirculatie)
- Extra afzuigpunt ventilatie (voorbereiden)

Aandachtspunten bij "Badkamer"

- Douche warmteterugwinning verkennen
- Elektrische voorziening (verwarmde spiegel) voorbereiden
- Ventilatie afzuiging voorzien

Aandachtspunten bij "Uitbouw", "Dakkapel" en "Tuinhuisje"

- Leidingen onder de vloer voor warmtepomp, laadpaal, accu in de schuur wegwerken
- Ventilatie voorbereiden / voorzien
- Luchtdichtheid aansluiting oud-nieuw borgen in je uitvoeringsplan

Aandachtspunten bij "Interieur"

- Vloerverwarming: wat wordt de plek van de verdeler?
- Wordt het een open verdeler of pompverdeler?
- Hoogte van de deuren meteen aanpassen indien nodig
- Ventilatiepunten (in te bouwen in koven/meubels) voorbereiden

Aandachtspunten bij "Tuin"

- Kabels laadpaal ingraven
- 3 fase stroom naar schuur aanleggen
- Regenwateropvang en koppeling WC's voorbereiden

3. Warme Winterjas

Isoleren staat bij de meeste mensen hoog op de wensenlijst. Het levert veel comfortverbetering op, en verlaagt je energieverbruik.

Aandachtspunten bij "Vloer"

- Bereikbaarheid van de leidingen verandert wellicht: wat moet vernieuwd worden?
- Kan of moet de kruipruimte voor ventilatie gebruikt worden?
- Heb je een vloer op zand? Lees dan de keuzehulp vloer op zand (bij [tool Keuzehulp](#))

Aandachtspunten bij "Dak"

- Gebruik van de ruimte onder het dak: kan je de binnenzijde goed isoleren?
- Bij binnen isoleren: onderzoek het belang van een goede dampremmer

- Wat is de conditie van de dakbedekking i.v.m. eventueel te plaatsen zonnepanelen?

Aandachtspunten bij "Gevel"

- Welke ruimtes grenzen aan buitenruimtes?
- Hoe is er oorspronkelijk gebouwd en geïsoleerd?
- Wat past bij deze gevelopbouw?
- Wat is de staat van het voegwerk/waterdichtheid?

Aandachtspunten bij "Glas en kozijnen/deuren"

- Staat van de kozijnen: het is zonde goede kozijnen te vervangen
- Is vervanging nodig vanwege onderhoudstoestand of energiebesparing?
- Buitendeuren zijn vaak sterk te verbeteren met onderhoud
- Hoe ga je om met zoninstraling?
- Zie voor meer informatie en aandachtspunten de keuzehulp glas en kozijnen (bij [tool Keuzehulp](#))

Aandachtspunten bij "Zonwering"

- Als de warme jas op orde is, wordt management zomerwarmte ook belangrijker.

4. Binnenklimaat

Goed isoleren leidt tot een fors verbeterde luchtdichtheid. En dat is maar goed ook: isolatie waar de wind doorheen waait is niet zo effectief als isolatie waar geen tocht doorheen en langs komt. Maar, dit betekent wel dat je moet gaan nadenken over ventilatie.

Aandachtspunten bij "Ventilatiesysteem"

- Welke kanalen liggen er al die hergebruikt kunnen worden?
- Waar wil je vieze lucht afzuigen, en waar schone lucht inblazen?
- Zie voor meer informatie en aandachtspunten de keuzehulp ventilatie (bij [tool Keuzehulp](#))

Aandachtspunten bij "Koken & Afzuigkap"

- Relatie met ventilatie en stroomvoorziening in kaart brengen
- Toevoer van voldoende lucht bij afzuigen op maximaal vermogen waarborgen

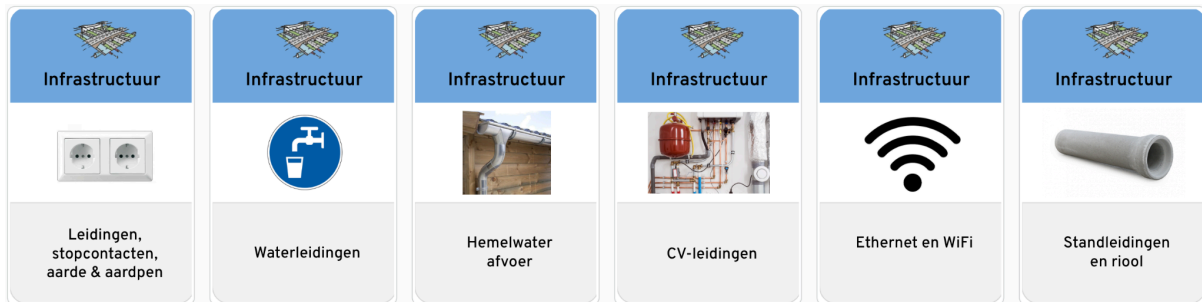
Aandachtspunten bij "Warmteafgifte"

- Wat is de staat van de huidige afgiftesystemen?
- Op wat voor manier wil je verwarmen? Vloerverwarming, wandverwarming, plafondverwarming, er kan veel!

Aandachtspunten bij "Warmtebron"

- Een warmtepomp kan vaker wel dan niet als het huis als systeem efficiënt werkt

5. Infrastructuur

Het verbeteren van de infrastructuur in oudere woningen is bij veel plannenmakers een ondergeschoven kindje. Goed vóórdenken voorkomt ergernis verderop in je huisverbeteringstraject. Houd rekening met meterkasten, loze leidingen, verwarmingsbuizen en ventilatiekanalen. Als je hier een plan voor hebt kan je met een gerust hart aan de slag met je project.

Aandachtspunten bij "Leidingen, stopcontacten, aarde & aardpen"

- Staat van de groepenkast: is deze klaar voor de toekomst?
- Bij oude huizen: heb je een echte aardpen of aarding via waterleiding (dat is onveilig).
- Draden trekken in loze leiding is vaak drama, liever gelijk bedraad aanleggen

Aandachtspunten bij "Waterleidingen"

- Ga je ooit regenwater gebruiken? Houd dan rekening met aparte waterleidingen naar WC's & wasmachine

Aandachtspunten bij "Hemelwaterafvoer"

- Wil je regenwater opvangen voor je tuin of voor spoelwater WC's?

Aandachtspunten bij "Cv-leidingen"

- Hoe is de staat van je leidingwerk? (zowel extern → oxidatie, als intern → vervuiling)
- Wil je toewerken naar een warmtepomp? Houd er dan rekening mee dat je nieuwe leidingen lekker dik kiest (26/32 mm)

Aandachtspunten bij "Ethernet en WiFi"

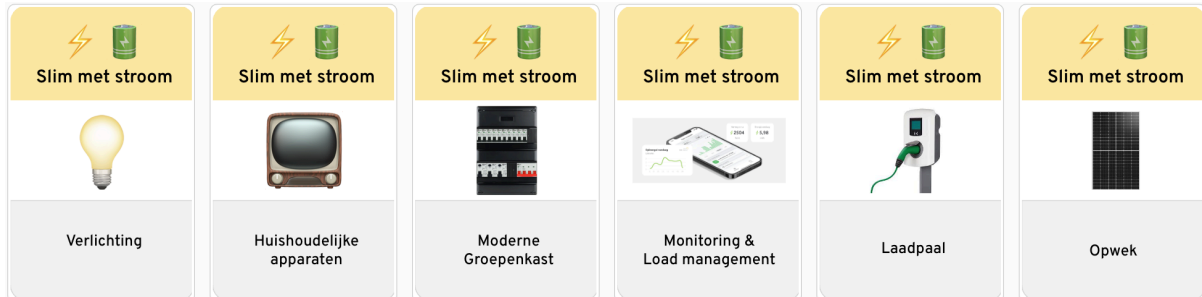
- Je kan eigenlijk niet genoeg ethernet aansluitingen hebben
- Ethernetkabel is ook goed te gebruiken voor sensoren en regelingen (warmtepomp, laadpaal)
- Vaste bedrading naar accesspoints is altijd beter dan wifi-versterkers

Aandachtspunten bij "Standleidingen en riool"

- Denk goed na over wat er allemaal kan aan infrastructuurverbetering als "de boel open ligt"

6. Slim met duurzame energie

We moeten de energie die we zelf opwekken slim gebruiken. Als je weet wat kan, wordt het ook leuk om toe te gaan werken naar een situatie waar je huis slim gebruikmaakt van het energiesysteem van de toekomst.

Aandachtspunten bij "Verlichting"

- Rondje "is het al LED?" maken
- Plafond spots die niet hoeven te kantelen kan je vervangen door vlakke luchtdichte LED-spots

Aandachtspunten bij "Huishoudelijke apparaten"

- Oude vriezers en koelkasten in de schuur en oude wasdrogers zijn vaak stroomvreters
- Hotfill gebruik van wasmachine en vaatwasser

Aandachtspunten bij "Moderne groepenkast"

- Dit is natuurlijk ook infrastructuur, maar denk aan verbeteringen als:
 - Overspanningsbeveiliging
 - Bemetering van grootverbruikers
 - Bij vervanging overstappen op aardlekautomaten ipv installatieautomaten
 - Overstap van 1 x 40A naar 3 x 25
- Bereid voor wat gaat komen: bijvoorbeeld inductie, laadpaal, warmtepomp

Aandachtspunten bij "Monitoring & load management"

- Er zijn tegenwoordig legio mogelijkheden om slim om te gaan met opgewekte zonnestroom, schakeling wasmachine en vaatwasser en dergelijke
- Realtime inzicht in energieverbruik helpt je je plan scherper te krijgen

Aandachtspunten bij "Laadpaal"

- Als je een eigen oprit/parkeerplaatst hebt dan is het een goed idee om een "5x4 mm2" kabel en een ethernetkabel voor te bereiden. Aansluiten van een laadpaal is daarna heel eenvoudig.

Aandachtspunten bij "Opwek"

- Een plan maken om zoveel mogelijk zelf op te maken
- Voordeel van panelen op oost en west versus op zuid in kaart brengen
- Voordeel van kiezen voor glas-glas zonnepanelen (beter bestand tegen hagel)

Bundeling en volgorde van de kaartjes

Bundeling van maatregelen

Als je de maatregelen die nodig zijn om bij je eindbeeld te komen duidelijk hebt, wordt het tijd om orde in de chaos aan te gaan brengen. Welke maatregelen zijn voor jou handig om samen op te pakken in een project? Maak stapeltjes van de kaartjes die in jouw huis en jouw leven bij elkaar horen. En onthoud: fouten maken op papier is goedkoop. Als je na een nachtje slapen en een gesprek in het gezin anders over gaat denken, maak je simpelweg nieuwe stapeltjes. Het kost nul euro en je plan wordt er beter van.

Volgorde

Welke thema's heb jij al afgevinkt? Fijn, dan kunnen we die parkeren! Voor de overige maatregelen die nodig zijn om jouw eindbeeld te behalen, geldt vaak dat niet alles in één keer kan. Daarom is het fijn om een eerste versie van een tijdlijn te maken. Leg de hoogste prioriteit voorop, en begin zo de route van jouw plan te bouwen. Ook dit zal niet in één keer uitgekristalliseerd zijn. Dit is helemaal niet erg. Tijdens de workshop doen we een eerste vingeroefening.